

'Medya kirli ve korkunç'

GÜLCİN GÜLAN

Gazetemizdeki "Uykusuzluk" adlı kitapları gibi pozitif sorumlulukla yazdığı köşe yazılarıyla her yaştan çok geniş okura ulaşan gazeteci, yazar Mine Sögüt, 19 Şubat Pazartesi günü Yapı Kredi Yayınları'nın Beyoğlu'ndaki Loca salonunda son hikâye kitabı "Gergedan – Büyük Küfür Kitabı" bağlamında Türk Dili ve Edebiyatı profesörü Seval Şahin ile söyleşi yaptı. Ardından YKY kitabevinde kitaplarını imzaladı.

Gazeteciliğe 1990 yılında Güneş gazetesinde başlayan Mine Sögüt, yazarlığı seçerek roman, hikâye, biyografi, monografi, söyleşi ve deneme türlerinde 11 kitap yazdı. O, söyleşide bu süreci de anlatarak okurumuza verdiği önemi vurguladı: "Medya kirli, korkunç ve tehlikeli bir alan. Daha işin başlarında, 5-6 yıl çalıştıktan sonra bunu görüp medyayı bıraktım. Yirmi yıldır yazıyla başka bir yerden ilişki kurup, medyanın tersine kendimce özgür olabileceğim ikinci bir alanda profesyonelleştim." Tekrar medyaya, yetişkin olgun bir yazar olarak, döndüğümde kendimi koruyabilecek kadar güçlü hatta kendi özel dilimi, özel

Mine Sögüt, "Medya kirli, korkunç ve tehlikeli bir alan. Daha işin başlarında, 5-6 yıl çalıştıktan sonra bunu görüp medyayı bıraktım. Yirmi yıldır yazıyla başka bir yerden ilişki kurup, medyanın tersine kendimce özgür olabileceğim ikinci bir alanda profesyonelleştim" diyor.

bakış açımı yaratabilecek kadar da olanaklıydım. Medya içindeydim ama medyanın içinde karşı durabileceğim bir yerdeydim... Şimdi sahibi olmayan ve okurunu çok önemseydiğim yerde gazetecilik yapıyorum."

Gazeteciliğin edebiyata uyarladığını da avantaj sağladığını ise şu sözlerle açıkladı: "Temelinde gazeteciliğin olması edebiyatımda avantaja dönüştü. Editörlüğümü kendim yapıyor, yazılarıma daha acımasız bakabiliyor, atabiliyor, ne kadar aşkla yazmış olsam da dışardan bakabiliyorum. Çünkü gazetecilik böyle bir şey gerektirir.

Bugün için baktığımızda da bir edebiyatçının ilgilenmesi gerektiğinden daha fazla gündemle ilgilenmek zorunda kalıyorum. Bu iyi bir şey mi, kötü bir şey mi? Kafamın daha temiz olmasını isterdim ama o zaman da ne çıkarırdı onu bilmiyorum."

Gergedan kitabın son ve aradaki bütün hikâyeleri toplayan ana hikâyesi. Sögüt, "Hiç yazılmamış olsaydı bugün de bir kelimesine dokunmadan yazılabilirdi. Canlı, bugüne ait bir eser" dediği Eugene Ionesco'nun oyunu "Gergedanlar" dan ilham aldığını söyleyerek;

"Inesco'nun gergedanlaşan kalabalık içinde yapayalnız bıraktığı idealist insanı, değerlerini tekrar yorumlamak istedim. Çünkü onun üzerinden, bizi idealizmden soğutan bu yeni sitemin bizi neye dönüştürdüğünü çok güzel anlatabilirdim" diyerek öfkesini, şiddetten çok daha güçlü olan itiraza dönüştürerek kaybettiklerini fark edilir kıldığını ifade etti.

"Deli Kadın Hikâyeleri"nde olduğu gibi bu kitapta da "Hayata aynı pencereden bakarız" dediği Bahadır Baruter'in yazarın çok sembolik bulduğu gergedan imgesi üzerinden çizdiği resimler yer alıyor. Sögüt, "Resimleri, kitap şekillenmiş olduktan sonra okumadan ama yaptığımız konuşmalara dayanarak çiziyor. Yazdıklarımı farklı bir disiplinin yeniden ortaya koymasını, bu anlamsal ve kavramsal katkıyı çok değerli buluyorum. Sanatı ölümsüz kılan bu" diyerek kitaplarının sahnelenmesi için de yeni yorumlara açık olduğunu söyledi. Sögüt, söyleşi sonunda salonu dolduran, uzun imza kuyruğu oluşturarak yüz yüze gelmek isteyen okurlarını yanıtladı.

'Sert bir yüzleşme daveti'

Mine Söğüt, uzun bir aradan sonra öykülerini topladığı "Gergedan - Büyük Küfür Kitabı" ile okurlarının karşısında. Söğüt'le yeni kitabını konuştuk. Bu konuşmaya öykülerin hangi duygular çevresinde dolaşarak yazıldığı da dâhil oldu, gazetede ki köşesinin kalemine etkisi de...

ERAY AK

erayak@cumhuriyet.com.tr

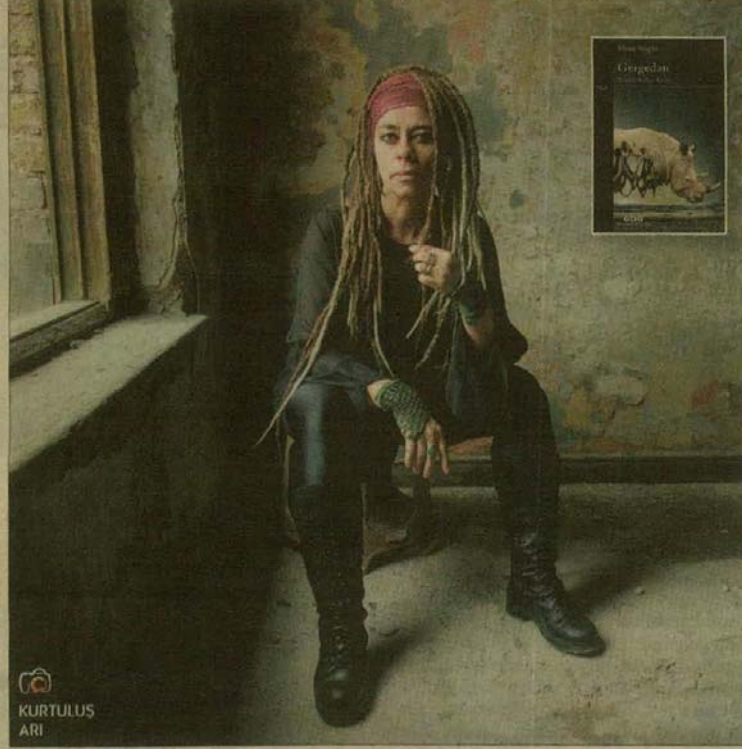
Özlettiğini söyleyerek başlamak istiyorum. *Deli Kadın Hikâyeleri*'nden bugüne tam sekiz yıl var arada. Neden böyle bir mesafe koyma ihtiyacı hissettin yazıya? Bu kitap neden bu kadar bekledi? Bir de bu sekiz yıllık süreci nasıl geçirdin? Cumhuriyet'teki köşeni biliyoruz, peki dahası?

■ Öncelikle şunu itiraf etmeliyim; yazıyla arasındaki mesafeyi ayarlayabilen bir yazar değilim. İstikrarlı ve kontrollü bir ilişkim yok işimle. Hele disiplinli hiç değilim. Yazabildiğim zaman yazıyorum. Ve yazamadığım zaman da yazmıyorum. Yıllardır bir türlü içime sinemeyen bir, hatta birkaç roman taslağıyla boğuştum. Çöpe atıp atıp çıkardığım metinlere bir türlü ikna olamadım. Bu arada hikâyeler de yazıyordum. Onlar birikmeye başlamıştı. Nihayetinde romanla girdiğim mücadeleye ara verip hikâyelere yoğunlaştım. Ve ortaya "Gergedan, Büyük Küfür Kitabı" çıktı.

Bu sekiz yıl içinde romanın yanı sıra kendimle de uğraştım. Verimli ve yapıcı bir uğraştı bu. Sonuçlarından şimdilik mutluym. Ama altı yıldır yazdığım köşe yazarlığımı saymazsak, bu verim yazıya yani edebiyata epey geç yansıdı.

■ *Gazete yazarlığından bahsettin az önce; kalemine nasıl etki ettiğini öğrenmek isterim. Gazete yazarlığının, kurmaca kalemi olumsuz anlamda törpülediği söylenegelen bir durum. Sen ne dersin bu konuda?*

■ Belki bir edebiyatçı gazetede kalem oynattığı zaman edebiyatı zarar görüyor diye düşünülebilir ancak gazetecilik benim asıl mesleğim. Ben yazıya gazetecilik yaparak ısındım. Hatta gazeteciliğimin edebiyatçılığımın hem dil, hem üslup hem de akıl fikir açısından baştan be-

ri katkısı oldu sanki. Gerçi köşe yazarlığı muhabirlikten farklı bir alan ama yine de geçmişimdeki muhabirlik dönemim ve yazıyla ilişki mi olgunlaştıran edebî metinlerim de köşe yazarlığımı destekleyen güçlü bir temel oluşturdu diye düşünüyorum. O yüzden gazete yazarlığının kurmaca kalemi olumsuz anlamda törpülemesi benim için söz konusu değil. Aksine gazete yazarlığı bende kurmacayı bilemiş bile olabilir.

"HER ŞEY İNSANLA BİÇİMLENİYOR"

■ *Yeni kitaba gelelim... Deli Kadın Hikâyeleri'yle akraba metinler Gergedan'da toplananlar? Bu bağı sen-*

den dinleyelim mi?

■ Akrabalıkları öfkeden kaynaklanıyor. Her iki kitaptaki hikâyeler, bir öfkenin, itirazın dürtüsüyle ortaya çıktı. Her iki kitap, hatta tüm romanlar iktidar meselesini kurcalama ihtiyacıyla yazıldı. Bu anlamda bir bağdan, akrabalıktan bahsedilebilir.

■ *Daha ilk sayfadan başlıyorsun meramını anlatmaya: "Zamanın içinden geçeceğim," diyorsun. Aynı şekilde "Ailenin, ahlakın, inancın, devletin..." Nedir toplum için böylesine "önemli" görülen "aygıt"larla derdin, anlatabilir misin?*

■ İnsanoğlunun kurduğu şu beşerî düzende hiçbir şey ilahî bir kudretin emriyle gerçekleşmiyor. Her şey insanın kendi

tercihleriyle biçimleniyor. Başımıza gelen her şeyden biz sorumluyuz. Suskunluklarımızla, korkularımızla, kabullenişlerimizle, kanışlarımızla, umursamayışlarımızla... İtiraz eder gibi görüldüğümüz, yakındığımız şeylerde bile sorumluluk payımız var. Bununla yüzleşelim istiyorum. İktidar diye tarif ettiğimiz ve bize zarar verdiğini düşündüğümüz o kavramı önce kendi içimizde yarattığımızı ve onayladığımızı fark edelim istiyorum. Onun için toplumun irili ufaklı tüm kurumlarına, tüm tabularına başka başka açılardan ve mümkün olduğunca acımasız bir taraftan bakmayı öneriyorum. Ahlak gerçekte nedir ve gerçek ahlaksızlık nedir? Bu sorunun çok sert cevapları var. Gözümü karartıp insanın, uygarlığın, sistemin, ailenin, devletin falan hiç gözünün yaşına bakmadan bu cevapların peşine düşüyorum.

■ *Bu öyküleri aynı kitabın çatısı altında toplayan duygu ve fikir ne peki?*

■ Sanırım öfke. İnsanın kendini beğenmesi ve insanlığının bu hâline kolayca ikna olması korkunç. Cenneti ve cehennemi de tarif edebilen insan, iş gerçekleştirmeye geldiğinde cenneti değil cehennemi gerçekleştiriyor. Ve cenneti gerçekleştirmenin imkânsızlığına da kendisini ikna ediyor. Benim buna itirazım var. Bu korkunç sistemi onaylayıp sanki başka türlü mümkün değilmiş gibi kötülüğü kutsaya kutsaya var olan insanlık istese tam aksini de yapabilir. Bunun için kendi gücünü fark etmesi ve tanrı tahayyülünü aradan çıkarıp kendisine, kendi mevcut gerçekliğine öfkelenmesi gerekiyor. Bu öyküler insanın en fena hâline bir ayna ve o öfkeye bir davet.

"GERGEDAN BUGÜNÜN HİKÂYESİ"

■ *Kitap boyunca arasında gezdiğimiz öyküler genelde "orta sınıf" mantığının, yaşantısının "sakat"lığını derde dökme uğraşında. Neydi bu "orta sınıf" yaşantısına seni çeken?*

■ Öncelikle ait olduğum ve yakından tanıdığım sınıfın hikâyesini yazıyorum. Bu sınıf aynı zamanda tercihleriyle, korkularıyla ve ahlakıyla insanlığın ortalama kaderini de biçimlendiren bir sınıf. O yüzden önemli. Bu sınıfın uyanışı, alt ve üst sınıfları da kendine getirecektir ve bu sınıfın uykusu bugün üst ve alt sınıfların da kaderini belirlemektedir. Orta sınıfı uykusundan öperek uyandıramazsınız. Aksine onu öperek anca uyutursunuz. Onu uyandırmamanın yolu öpmek değil dövmek. Ben yazarken bunu yapmaya çalışıyorum. Orta sınıfı kendi gerçekliğiyle acımasızca yüzleştirerek sarsmak ve uykusundan mümkünse artık uyandırmak...

■ *Günün dertleri nasıl etkisi altına alıyor peki yazdıklarımı? Ya da alıyor mu? Gergedan'ın çok sıkı bir gün okuması olduğunu düşünüyorum aynı zamanda, yazmıyorum değil mi?*

Mine Söğüt, "Güne ait meseleler sertleştikçe yazdıklarım da sertleşiyor" diyor.

» ■ Kesinlikle öyle. Gergedan ve hatta bugüne kadar yazdığım tüm roman ve hikâyeler bu coğrafyadan ve içinde bulunduğumuz yakın tarihten, "gün"den beslenerek kaleme alındılar. Beni yazmaya kıskırtan, başıma-başımıza gelen ve itiraz etmem- etmemiz gereken meseleler oluyor hep. Güne ait meseleler sertleştikçe yazdıklarım da sertleşiyor. O yüzden güzel günlere ya da güzel şeylere dair öyküler, romanlar kaleme alamıyorum, anlattığım hikayelerin içinde bir umut olmuyor. Sert bir yüzleşme davetinin etrafında dönüp duruyorum. O yüzden *Gergedan* da baştan aşağıya bugünün hikâyesi. Bugünün ve bu insanın...

"KARAMSAR DEĞİLİM AMA GERÇEKÇİYİM"

■ *Şiddet, öykülerin temel motiflerinden. Şiddetin bu denli geçer akçe bir enstrüman olup hayatın tam ortasında yer alması nasıl bir gelecek tahayyülü çizdiriyor sana. Karamsar mısın?*

■ Karamsar olamam çünkü değişim ve evrim diye bir şey olduğunu biliyorum. Biyolojik evrimle birlikte kültürel bir evrim de var ve insan zihni üç ileri iki geri de olsa daha iyiye, yani daha yaşamsal ve pozitif olana doğru evrilmek zorunda. Herhangi bir şekilde soyu tükenene kadar bu böyle...

O yüzden karamsar değilim ama gerçekçiyim. Bir gün bugüne damgasını vuran şiddet yerini daha medeni, daha barışçıl bir ortama muhakkak bırakacak. Ancak şu anda hayatımızı şiddet biçimlendiriyor. Bunu yadsımak ve güzel günlerin çok yakında geleceğini hayal etmek bana göre değil.

Hayalleri gerçekleştirmenin yolu hayalperestlik değil aksine farkındalıktır. Neyin yolunda gitmediğini doğru tespit etmezseniz doğru soruları soramaz, doğru yolu bulamazsınız. Biz bu ülkede şu anda bunun sonuçlarıyla boğuşuyoruz. Evet yolunda gitmeyen bir şeyler vardı ama neyin yolunda gitmediğini doğru tes-

pit edemedik. Ve bu hatanın bedelini çok ağır ödemekteyiz. Maruz kaldığımız şiddette hatalarımızın payı büyük.

"BAHADIR BARUTER'LE AYNI DUYGULARIN PEŞİNE DÜŞTÜK"

■ *Bahadır Baruter'e ayrı bir paragraf açmak gerekir kitap bağlamında değil mi? Öyküleri desteklemekten çok öykülerden hızını alarak kendi öyküsünü yaratan resimler çizmiş...*

■ Hayattaki en büyük şansım dünyaya aynı pencereden baktığım, aynı şeylere itiraz ettiğim, aynı soruları sorduğum bir insanla birlikte yaşıyor ve farklı disiplinlerde üretirken de onunla aynı dili konuşuyor olmak. *Deli Kadın Hikâyeleri*'nde olduğu gibi *Gergedan*'da da onunla aynı duyguların peşine düştük. Benim yazarak anlattıklarımı o görsel dilde yeniden yarattı ve kelimelerin, cümlelerin gücü onun çizgileriyle pekişti.

■ *Bir daha bu kadar ara vermeyi düşünüyor musun kitap yayımlamak için? Ya da seni sıkıştırmak ve bu kadar ara vermeme sağlamak için şöyle sorayım son soruyu; masada neler bekliyor?*

■ Masada hâlâ tamamlanmayı bekleyen ve belki de defalarca daha çöpe atılıp atılıp çıkarılmayı göze alan bir roman uslu uslu duruyor. O romanın kaderi ne olur bilemiyorum. Ama onun yanı sıra bir de tiyatro oyunu yazmaya başlamak üzereyim. Uzun zamandır hayalini kurduğum ama bir türlü cesaret edip başına oturmadığım bir oyun metni bana göz kırıyor. Ama başta da söyledim. Canı istediğinde yazabilen, kendisine hedefler koymayan, hayat gibi edebiyatı da akışına bıraktığında kendisini iyi hissedilen bir yazarım. Yani iki yıl sonra "E hani nerede roman? Oyun ne oldu?" gibi sorularla üzerime gelme diye söylüyorum. ■